

Užduoties „Įrašykite praleistas raides ir sudėkite skyrybos ženklus“ atsakymai.

XIX a. pabaigoje pasaulį ir žmogų Žemaitė matė kitaip ir suvokė kitaip nei XXI amžiaus pradžios skaitytojas.

Apsakymo „Marti“ pradžioje matome skolų prispaustą valstietį, kuris nebeapsikęsdamas kreditorių reikalavimų grąžinti skolas nusprendžia negebėjimo ūkininkauti pasekmes užglaistyti būsimos marčios atsinešta dalimi. Iš pažiūros blaivus praktiško valstiečio sprendimas, padiktuotas elementarios gyvenimo logikos, sukelia netikėtą ir tarsi nelogišką senosios Vingienės pasipriešinimą. Motina negali nežinoti, kad Jonas – vyras, kuris nei anksčiau, nei vėliau kaip tik gamtos ir papročių nustatytu laiku turės vesti pačią, o vesti pačią reiškia dar ir gauti dalį, kuri negali nevilioti pinigų stingančios šeimos. Žemaitės laikais pasiruošimas vaikų vedyboms sudarė labai svarbią valstiečio gyvenimo dalį, savaip tą gyvenimą įprasmino ir pratęsė, ruošė sąlygas būsimam tėvų gyvenimui, kai jie jau nebebus pajėgūs dirbti ūkyje. Per ilgai užsitęsęs gyvenimas be marčios galėjo turėti liūdnų pasekmių, tačiau gyvenimas su marčia galėjo, kaip rodė patirtis, baigtis dar liūdnėmis pasekmėmis, kurios gerai aprašytos Jono Biliūno apsakyme „Ubagas“: tėvas perdavė ūkį sūnui, o sūnus išvarė tėvą iš namų. Bijodama susilaukti panašaus likimo, Vingienė turėjo svarias priežastis ginti savo gyvybinę erdvę nuo marčios.

XIX a. pabaigoje - XX a. pradžioje lietuvių rašytojai personažus vertindavo pagal jų atitikimą rašytojo išpažįstamoms vertybėms. Dvasinės žmogaus savybės dažnai nulemdavo ir personažo vaizdavimo stilistiką, kuri rašytojui leisdavo pasijusti ne tik griežtu moralistu, bet ir aukščiausių moralinių vertybių teigėju. Kaip tik todėl susidaro įspūdis, kad Žemaitė yra atlaidi Katrei, nes Katrė atitinka etinius-dorinius rašytojos reikalavimus, keliamus kaimo merginai, o Jonas tokių savybių neturi, todėl, laikantis patriarchalinių nerašytų įstatymų logikos, paskelbiamas pagedėliu, atstumtuuju. Jis negatyvus, todėl skaudžiau baudžiamas, nes nusižengia rašytojos išpažįstamiems etiniams idealams. Tingumas ar kokia kita neigiama būdo savybė apnuodija visą asmenybę, kuri iškart praranda teisę į bet kokią teigiamą bruožą: tinginys negali būti žmogiškai jautrus, geraširdis, išmintingas ir netgi fiziškai gražus. Kitaip tariant, ne dėl to Jonas peikiamas, kad jo „burna kaip sėtuvė“, bet todėl gauna „burną kaip sėtuvę“, kad yra moraliai netikęs. Rašytojos įniršis užslopina realybės jausmą, taip pat ir realizmo estetiką. Ir kai Žemaitė, pasidavusi moralistinei emocijai, imasi tapyti Vingių portretus ar smerkia Joną bei tėvus Vingius, ji stumia į šalį realistines priemones, griebiasi karikatūros ir taip negailestingai sutirština spalvas, kad pasakojimas visiškai perauga į groteskinę stilistiką. Gintaras Lazdynas „Žemaitės recepcija: vedybų sandėris apsakyme „Marti“